

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

№ 8.

У Суботу 19 Фебруара

1844.

И Ћ С Н А

Ю НАКА ЕЛЛИНСКОГЪ.

(Преведена вольно съ Еллинскогъ.)

Мѣсець негда текъ е обасяо,
 Чадоре е Грчке осветляо,
 Свудъ су страже, пѣва Пелопида:
 „Ай ноѣници, полетите вѣтри,
 Тамо милой Еллади ми яв'те:
 За предрагогъ славу отечества,
 Та за славу Елладе ми любке
 Овде стоимъ я на стражи смртной;
 Долнну е душманъ изпунио,
 Ватре су му ка' и неба звезде,
 Али ноѣ е юнаку година
 Еллинъ жуди мейданъ дѣлити,
 Еллинъ готовъ, ослонъ му е копљъ.“
 Пакъ проклякта, што икада може:
 „Како сунце нам' укаже лице,
 Бой ће почет' Еллинъ съ душманма!
 Данъ е славе данъ е и юнаштва!!
 Погнемъ лн, у руци љу съ копљѣмъ,
 За слободу и за отечество!!!
 Опет' любки летите лахори,
 Све оглас'те Еллади ми драгой:
 За безцѣногъ славу отечества
 Та за любовъ Елладе достойне
 Вораць самъ ти я вѣчатый овде,
 У поляни, међ' твои душмани.“

Ч. Ч. Ч.

ЖУМБОРСКИ УСКОЦИ.

одъ И Срезивскогъ.

Међу Купомъ и Савомъ, на граници Крайн-
 ской и Хрватской, пружаю се, више нег' на петь
 миля у дужину, према истоку грдне планине,

прорезане дубокимъ долинама, које камените
 клисуре стежу, — а по врѣу покривене непро-
 однимъ густимъ шумама. Неколико горски' по-
 тока' пробилн су крозъ стене, те стичу — едни
 на югъ у Купчину, што се у Крону слива, —
 а други на сѣверистоку у Брегану, која опетъ
 пада у Саву. Понјже урвине одъ тога камена
 покривене су црномъ земљомъ и травомъ, а
 друге се дижу као исти градови; гдигди по
 провалама влажне су се гудуре начиниле. Ста-
 зице вио се и пружаю све умке на умку, изъ
 кланица у кланица, съ долине у гору, те воде
 путника на брдо св. Хеере (Хертруде-Балеше),
 одкуда видишь све то подгорѣ као на земљо-
 виду, а изанъ' скоро сву Штаерску съ едне
 стране, а съ друге источну Крайнеску до Виш-
 нѣбора (Weichselburg), съ треће опетъ на југо-
 истоку, за Купомъ, турску Украину и Плесо-
 вицу. То е Жумборштина, као што е сами
 становници пѣни називно. Она е недавно, у
 XV. столећу, была јошъ готово необитавана пу-
 стиня. И данасъ јошъ не еданъ Крайнаць и
 Хрватъ слуша о страотама, коено, веле, да та-
 мо путника очекую, те никоме и недође на умъ,
 да туда путь отвори, већъ обилази дивлю пу-
 стошъ обаломъ Саве или Купе. Само се градъ
 Жумборъ (Xumberg, Sichelburg) ту дизао, као
 гњяздо ластавице, затворенъ низомъ околны'
 гора', грађенъ Богъ зна каде и одъ кога, па
 после разрушенъ. Жумборштина почела се насе-
 ливати одъ XV—XVI века. Срби Бошњаци сакри-
 вали су у то време родбине своје одъ Турака',
 куда е ко мргао; неколико родбина' пребегне
 амо, те покаже путь и другима; тако ти насе-
 ле Жумборштину Ускоци, и она се поче назив-
 вати „Ускочкомъ планиномъ.“ Одъ то доба
 остане Жумборштина у Ускока' до данасъ, не-
 променивши дивљга свогъ изгледа, као што ни
 Ускоци непроменише ни стары' свои' обичај,

ни старога свогъ имена, називлюћи сами себе Власима (-Лакима).

Гледећ' на њи и сравнюјућ' и' са западнимъ и источнимъ суседима, лако може путникъ приметити, да су посёлници или останци давнашњи населбина'. Ови люди имаю сасвимъ особитый значай спољашній, кога ние ни у Хрвата' ни у Крайнаца'. Међу њима нећешъ паћи ни плавы' власи', ни умилати' ивжњи' лица', ни момка безъ бркова', ни девојке да се бои сунчане припеке, нити понизности у очима тежака, ни у женице отворенога осмея. Свуда е тамо црно око, пуно поузданя у себе, а неповереня у другоме, пламенъ чувства, то пакости то доброте, само подъ пепеломъ равнодушя; раамерена збиялность мушкарца у кретаню, стидливостъ — но не страховостъ жене у дочеку; сви су научени трпѣти, и за то силе имаю; привикнути су оглѣдати силе свое; у њи е обзорностъ, — коіомъ свагда влада неустрашивостъ, — вештина природу побѣђавати, — и свако одпорство противу напасти живота. Ускокъ нећути толико предъ оивѣ, кога држи за пріятеля; онъ неуме предъ еднимъ быти учтивѣ, него предъ другимъ, али се никадъ неће заборавити, никадъ збунити. Онъ е правичанъ, па и кадъ неможе правично поступати, ни онда се недае лажи и изговорима. Онъ у души ние напостанъ, али увреде нерадо пранѣта, и кадъ се свети, заборава често и саму свою честь. Подсмевачъ и неможе да буде, као што неможе ни презрени да не указуе према оное, коме се другій руга. Веранъ е речи, па е неће издати ни подъ мукама. Новцима неда се подкувати, па се и неваверава оное, кога е за новце наймію. Крадљивацъ онъ неће да буде, но опетъ ние му башъ срамота присвоити себи што неприпада Ускоку. Има и' свега око 7000. Већу у XVI веку были су они подчинѣни уредбама и служби военно-граничной, те и до данасъ остали су као граничари; и одброени су Слуниской регементи, у којой саставляю две кумпаніе*): № 11 Оштричку, № 12 Жумборску. Свака е ова кумпанія разделѣна на општинѣ, коима управляю старешины, или, како су и' одпре звали, иезови, — и наоди се подъ поглаварствомъ свога капетана. Премда веле, да су уредбе прекрасне, коима су имъ права и дужности одређене; ал' е опетъ лако видити, да у ствари сасвимъ нису то, што на арти.

Терети воячкога тежака свакога бы изъ трпеливости изтисле, кои се ние научію трпѣти, као што уме трпѣти Србинъ, и ови терети сутиме тежи и тврђи, што се нераздаю по единакой мери, већъ само по ћуди капетана, често и безъ потребе законске. Куда бы годъ ишао Ускокъ, или на работу, или на войску, или на кордонъ, мора се о своемъ лебу ранити, и то не можда по неколико дана, већъ и по читаве месеце. Онъ понесе до душе на леђи толико крумпира, колико и' вући може, али неможе понети толико, колико ће му требати, па га мора често у три пута скупиъ куповати. Често га одреде на работу на неделю дана тамо, куд' му треба три — четири дана ода, па место 16 — 20 дана', што е потрошію, упишу му само 8. — Другда пошло га опетъ тако, — па тебъ доцнѣ Ускокъ дозна, да то ние была царска служба, већъ работа каквомъ годъ поглавару, што га самовольно на свою приватну службу узима. Догађало се више пута да су имъ набацани порези у име царево, а Ускокъ, свето штиуюћи волю царску, плаћао е незнаюћи да тимъ исплаћуе само дугове раскошногъ поглавара. Састану ли се два — три старія Ускока, одма ће повести разговоръ како се зло законъ изврнуо; ту моженѣ садъ чути, што никадъ веровао небы, што бы ти се чинило да е немогућно и што опетъ уме спосити Ускокъ ка' и свакій другій граничаръ.

(Продуженіе слѣдуе.)

КРИТИЧЕСКІЙ ПРЕГЛЕДЪ СТИХОТВОР- НЫ ПРОИЗВОДА Г. ВУКАШИНА РАДИШИНА.

(Продуженіе)

Садъ му се указуе вечерњи свѣтъ тихо тонебегъ у море сунца. Какво позоріе за пуно и чувствително срце, за благородну и свѣтомъ невечернимъ осіяну душу! — Света она хармонія, коя се у благой свѣтлости, у руменой воздушности и тихомъ мору усхићеномъ оку представля, тако намъ удешава душу и срце, да намъ се богатый изливъ унутрашнѣгъ спокойства и усхићеня на лицу читати може. — Са чезненѣмъ сунца постепенно и вечернѣ оне румени, осећамо и у души нашой промѣну. Разумъ, подпомаганъ спољашнимъ обрестностима, излази са своимъ сравняванѣмъ и размышляванѣмъ

* Свѣ, што е означенъ словима писано, они тако зову.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нѣмъ. У грдномъ ономъ простору, плавнымъ небомъ и моремъ заключеномъ, лишеномъ сваки предмета и видимогъ живота, гди само сунце животворный свѣтъ свой раскипа и животою испунава, сматранѣ, како се величественно и овай единый живота пламень гаси, таквомъ намъ силомъ обузима душу и срце, да чувство саболъзнованя и мысао на вѣчне природне промѣне, мысао на умрлость нашу никакво друго земно чувство надвысити и надвладати неможе. Погружени у размышляванѣ вѣчны свете природе закона, обузети грозомъ будуће смрти, а подпомагани окружаваюномъ насъ гробномъ тишиномъ, кою тихо шустанѣ таласа юшть страшномъ чини, повраѣмао се у сами себе, тражеи разрѣшеніе неразрѣшиме загонетке. — Да е чувство ово общте, кога се стихотворацъ поглавито придржавати мора, да се подобне мысли, данымъ и найманымъ стихотвораца поводомъ, у свакомъ породити мораю, и да се на овый начинъ найвеѣа слобода сили уображеня и фантазиі читателя дае, кое свакий стихотворацъ у виду имати треба, мыслимъ, да е изванъ сваке сумнѣ положено. Съ оваквымъ мыслима дакле требао е Г. Радишичѣ да читатель свое забавля, или имъ повода къ таквомъ размышляваню даде; овакву е символику употребити треба, ако е желію, да га свакий радо и съ похваломъ чита, да свакий, кадъ книгу изъ руку пусти, усхиѣна, оснажена и узвышена у внутрености себе осети, мѣсто што насъ е съ митологіомъ одъ предмета удалію, и горнѣ мысли, кое бы се непосредственно у нама породиле, гомиломъ Делфина. Неренда, Хора и риба претрпао и угунио. — Да е хармонію ону свете природе у вечернѣмъ зраку изливане у хармонію душе свое прелію и претворію; да е у чувствама своимъ чистоту нравственности свое, силно теженѣ духа свога къ хармоніи и къ чистомъ спокойству одкрію и изявию, постао бы одъ простогъ стихотвораца душевнымъ живописцемъ.*) Кадъ предпоставимо, да лѣпа вѣ-

тина само човека као появу за предметъ свой има, и да се све остале у природе появе само односительно на нѣга истомъ вѣштиномъ представляти мораю, веѣма се увиѣа умѣтностъ примѣтбе мое, а одбачителный описъ нѣговѣ залазка сунца, као што слѣдуе:

„Шта і оно? — западъ ясноу у светлости
Савъ огрезнуо! Съ неба гле силазакъ
Теплеѣгъ Феба миле Хоре
Празную; Нептунъ вечерась златног’

Назива гостомъ, спрема му постелю.
Да, веѣ’ се съ морскимъ царомъ онѣ руке;
На дворскій прагъ му ногомъ ступи,
Унесе златну и главу съ теломъ!
Нерайде клячу яснымъ грѣоцама,
А коло морски изводе жительи,
Делфини ево коловоѣе
Море прострелю, тутанѣ чине,

Где безсмртницы полюбцы’ с’ поспляю.
Нерей имъ каже богату трпезу,
Обиаша с’ купа, чаше звече,
Среѣно веселѣ имъ, миранѣ савакъ! —

(Голуб. III. часть, стр. 192 и 193.)

Шта може у оваквымъ образима лѣпога быти, гди ни природе ни идее нема? — Шта се може о ономъ стихотворцу заключити, на кога оваквыи выпреныи предметъ тако мало дѣйствуе, и когъ се срце тако ладно у производу изьявлюе; когъ фантазія и сила уображеня, разслаблѣна и за идее неспособна, митологію, као клястый какавъ сиромашакъ штаку, за подпору свою узима; кога умъ, могуѣство идеа, са тоненѣмъ сунца, тоне и губи се? — Каква е то сила уображеня, коя рибе у коло вата и Делфине имъ за коловоѣе дае, те се тутанѣ

und das äußere und innere Auge lesen dieselbe Schrift der Erscheinungen auf ganz verschiedene Weise. Jene liebliche Harmonie der Gestalten, der Töne und des Lichts, die den ästhetischen Sinn entzückt, befriedigt jetzt zugleich den moralischen; jene Stetigkeit, mit der sich die Linien im Raume oder die Töne in der Zeit aneinander fügen, ist ein natürliches Symbol der innern Uebereinstimmung des Gemüths mit sich selbst und des sittlichen Zusammenhangs der Handlungen und Gefühle, und in der schönen Haltung eines pittoresken oder musikalischen Stücks malt sich die noch schönere einer sittlich gestimmten Seele.

*) In thätigen und zum Gefühl ihrer moralischen Würde erwachten Gemüthern steht die Vernunft dem Spiele der Einbildungskraft nicht müßig zu; unaufhörlich ist sie bestrebt, dieses zufällige Spiel mit ihrem eigenen Verfahren übereinstimmend zu machen. Bietet sich ihr nun unter diesen Erscheinungen eine dar, welche nach ihren eigenen (praktischen) Regeln behandelt werden kann, so ist ihr diese Erscheinung ein Sinnbild ihrer eigenen Handlungen; der todte Buchstabe der Natur wird zu einer lebendigen Geistesprache.

по мору чини? — Кадъ бы живописаць, кон у едну категорию са стихотворцемъ спада, ову гомилу Божова, као што овде слѣдую, овай покоръ описао, ко бы, само два ока имаюћи, погодити мог'о, да е то — залазакъ сунца? — Само нагомилаванѣ грчки Божова, конмъ е наша поезія тако славно обогаћена, безъ одношеня на вышу какву идеу, у стихотворству предъ моимъ очима никакве важности нема. Докле ћемо се съ митологіомъ ограничавати и съ туђимъ Божовима храмове наше битити? Докле ли ћемо се у тумаралишту томъ као муве по затвореной соби витлати? — Прођимо се већ еданъ путъ неумѣстногъ употребяваня митологіе, ако нежелимо, да намъ производи наши на одећу одъ самы закрпа разне бое и матеріе састављену налице.

Изъ предреченогъ може се и последнѣ части оде ове естетическа важность и цѣна заключити, кою я, да небы читательима дугимъ претресанѣмъ теготанъ быо, съ ѣутанѣмъ прелазимъ, а обраћамъ се другимъ производима нѣговымъ.

(Продуженіе слѣдуе.)

НАЙСЛАВНИИ НѢМАЧКИ СПИСАТЕЛЫ БЫЛИ СУ СЛАВЕНИ!!

У чешкомъ листу „Квѣти“ у едномъ допису изъ Беча читамо слѣдуюће: „Лессингъ долази изъ чисте славенске породице. Нѣговъ е отаць быо пасторъ (лутеранскій свѣштенникъ) у Каменцу (у Лужици), и морао е, како се само по себи разуме, славенски знати, еръ е у томъ езыку проповѣдао. Лайбницъ е свое име одъ славенскога изетимологисао, т. е. са славенскога превео (види Колларовъ Цестописъ). Кантъ се родіо у Краловцу. Нѣгово е име польско (Кат), а породица тога имена и данасъ у Польской живи. (Анекдота о Ивану Канту и лупежима.) Фихте родіо се у Раменову у горной Лужици и нѣгова породица имала е, казуе се, некадъ славенско име. Многи учени нѣмачкога народа имаю славенска имена.“

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издаво и печатано у Правителственой Книгопечатвѣ у Београду.

ПИСМА ЗНАМЕНИТЫ СРБА.

(Г. Ян. Човрлану.)

Любезный Сыновиче Здравствуйте!

Случило се да самъ ваше писмо второ юче у неделю приію, у кон данъ по обычаю быо самъ цѣло после подне кодъ Господина Генерала; и имао самъ довольно времена, о послу, кои сте ми наложили, беседити. Онъ неима ништа одъ противъ васъ учинѣны доношенія при себи. Онъ ми е и пре овога често о вашой фамилии, и подобнымъ другимъ у нашемъ народу говоріо, и увѣравао, да се такovy мора наша канцеларія примити, да получе благородство: и при хотећой учинити се комисіи, да се никоме сатворити обѣда неће, противъ кои се учинѣна доношеня не засведоче. Сума дакле нашего разговора ова естъ, да то, што вы чрезъ ваше писмо къ мени желите, неможе се имати, но да Г. Генералъ вашу фамилію међу првима вмѣнява, и да онъ жели, и савршено узда се, да ће вашъ домъ немешство получить, заедно и съ другимъ одъ подобны фамилія. Я поздравляю васъ срдечно и све ваше у дому, желећи да се опять у здравлю видимо, пребывамъ

У Бечу Фебр. 16. 1792.

Вашъ искреный любитель
Д. Обрадовићъ.

ЯРЕ И ВУКЪ

(съ немачкогъ.)

Коза отиде на пашу, а остави свое младо яре у кошари, заключавши добро врата, и заповѣдвши му, да никоме не отвора врата, но само нѣой. Вукъ, криюћи се около кошаре, чуе то, и како коза измакне, дође предъ врата, почне лупати, и козімъ гласомъ вречати, заповѣдаюћи ярету, да отвори врата. Яре позна превару, и рекне: „Ты вречишь, истина, како годъ моя мати, но я видимъ крозь пукотину на врати, да ты ниси она.“

НАРАВОУЧЕНІЕ.

Послушаніе къ своимъ родительима деци е полезно и спасительно.

Ангелина Лазичева.